

Proces-verbal nr. 6
al ședinței Comitetului de coordonare pentru guvernare deschisă
20 noiembrie 2024

La ședință au participat:

Membri de bază:

1. Ana Calinici	Secretar de Stat al Guvernului
2. Diana Enachi	Coordonator proiect, IDIS „Viitorul”
3. Ruslan Lungu	Secretar de Stat, Ministerul Justiției
4. Nicolae Panfil	Director de program, Asociația Promo-LEX
5. Maria Covalciuc	Președinte, AO Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă
6. Andrei Prisacar	Director adjunct, Agenția Guvernare Electronică
7. Irina Buzu
Digitalizării	Consilier, Ministerul Dezvoltării Economice și
8. Ana Luca	Secretar de Stat, Ministerul Finanțelor

Alți participanți:

9. Shreya Basu	Open Government Partnership
10. Anastasiya Kozlovitseva	Open Government Partnership
11. Ludmila Samoilă	Consiliul Europei
12. Alina Dandara	Parlamentul Republicii Moldova
13. Valeriu Cupcea	Centru Național Anticorupție
14. Lilia Pascal	Cancelaria de Stat
15. Natalia Postică	Cancelaria de Stat
16. Aurelia Isac	Cancelaria de Stat
17. Daniela Știrbu	Cancelaria de Stat
18. Nina Catîrev	Agenția Guvernare Electronică
19. Alexandru Bujorean	Primar, or. Leova
20. Cristina Vulpe	Primăria Leova
21. Svetlana Petică	AO Parteneriat Social
22. Annaslav Iacovenco	Agenția de Guvernare Electronică
23. Cristina Voroneanu	National Democratic Institute, Moldova
24. Ina Stavinschi	National Democratic Institute, Moldova
25. Inna Vrînceanu	ADEPT
26. Lilia Sula	Institutul pentru Inițiative Rurale
27. Oxana Miron	Centrul Contact
28. Roman Andriiv	Platforma Națională a Tinerilor pentru Participare Activă
29. Irina Țurcan	Amnesty International
30. Natalia Slepuhin	AO Primaria Mea
31. Ina Crețu	Fundația Soros Moldova
32. Ina Macovei	Institutum Virtutes Civilis

33. Andrei Lutenco	Centrul de Politici și Reforme
34. Dan Nicorici	Centrul de Politici și Reforme
35. Florin Gîscă	Asociația Promo-LEX
36. Ianina Spinei	Transparency International
37. Serghei Neicovcen	Centrul Contact
38. Daniela David-Cimpoieș	Consiliul Europei
39. Denis Albu	Fundația Soros Moldova

Agenda ședinței:

- 1. Implementarea Planului de acțiuni pentru guvernare deschisă 2023-2025**
Ana CALINICI, Secretar de Stat al Guvernului
- 2. Experiența altor state privind implicarea actorilor guvernamentali și neguvernamentali în activitatea Parteneriatului pentru Guvernare Deschisă**
Shreya BASU, Coordonator Programe de Țară și Locale, Open Government Partnership
- 3. Propuneri de completare/actualizare a Planului de acțiuni pentru guvernare deschisă 2023-2025**
Cancelaria de Stat, Agenția Guvernare Electronică, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

Cu un cuvânt de salut, adresat participanților la ședința deschisă a Comitetului de coordonare pentru guvernare deschisă, au venit co-Președinții Comitetului Dna Ana Calinici, Secretar de Stat al Guvernului și Dna Diana Enachi, Coordonator Proiecte IDIS „Viitorul”, precum și Dna Shreya Basu, Coordonator programe de țară și locale, OGP și Dna Anastasiya Kozlovtsseva, Coordonator regional Parteneriatul Estic, aflate în Republica Moldova, în perioada 18-22 noiembrie 2024, în vizită de țară.

I. Implementarea Planului de acțiuni pentru guvernare deschisă 2023-2025

Dna Ana Calinici, copreședintele Comitetului de coordonare, Secretar de Stat al Guvernului, a prezentat progresele noi înregistrate până în prezent, în implementarea acțiunilor prevăzute pentru angajamentele din Planul de acțiuni pentru guvernare deschisă 2023-2025.

La ziua de astăzi sunt înregistrate următoarele progrese de implementare a angajamentelor:

➤ Acces la informații – progres semnificativ

Total acțiuni – 11: Realizate – 5; În proces – 5; Neinițiate planificat – 1.

Responsabil – Cancelaria de Stat.

➤ Transparența în procesul decizional – în proces de realizare

Total acțiuni – 14: Realizate – 1; În proces – 11; Neinițiate planificat – 2.

Responsabil – Cancelaria de Stat.

➤ Digitalizarea serviciilor corecționale – în proces de realizare

Total acțiuni – 6: Realizate – 3; În proces – 3; Neinițiate cu întârziere – 0.

Responsabil – Ministerul Justiției.

➤ Transparența raportării la UNCAC – în proces de realizare

Total acțiuni – 6; Realizate – 1; În proces – 2; Faza incipientă – 3.

Responsabili – Centrul Național Anticorupție, MJ.

➤ Bugete deschise – în proces de realizare

Total acțiuni – 7: Realizate – 2; În proces – 5; Neinițiate – 0.

Responsabil – Consorțiu de organizații ale societății civile.

➤ **Achiziții publice deschise – în proces de realizare**

Total acțiuni – 2: Realizate – 0; În proces – 2; Neinițiate – 0.

Responsabil – Ministerul Finanțelor.

De la ultima raportare publică a nivelului de implementare a Planului de acțiuni, au fost înregistrate progrese pentru implementarea următoarelor acțiuni:

Angajamentul nr.1: Pregătirea și monitorizarea implementării Legii nr. 148/2023 cu privire la accesul la informațiile de interes public.

1.7.1.2. Aprobarea șablonului și a designului paginilor web oficiale ale autorităților și instituțiilor publice

1.7.1.3. Monitorizarea paginilor web oficiale ale autorităților publice

1.7.6. Instruirea funcționarilor publici cu privire la aplicarea Legii nr. 148/2023

1.7.7. Actualizarea cursului de instruire online a funcționarilor publici

1.7.8. Dezvoltarea mecanismului de colectare a informațiilor pentru raportului anual

1.7.9. Evaluarea oportunității creării unui sistem informațional automatizat

1.7.10. Elaborarea și publicarea raportului privind accesul la informațiile de interes public

1.7.11. Campanie de informare privind dreptul cetățenilor de acces la informații

Angajamentul nr. 2: Perfecționarea mecanismelor de asigurare a transparenței, participării și consultării societății civile în procesul decizional

2.7.1. Efectuarea unui studiu de evaluare a cadrului normativ privind transparența în procesul decizional

2.7.2. Evaluarea eficienței soluțiilor digitale existente, a instrumentelor, mecanismelor și a platformelor de consultare publică

2.7.3. Consultarea cu organizațiile societății civile a rezultatelor studiilor și a recomandărilor

2.7.9. Ateliere de lucru cu persoanele desemnate în cadrul autorităților publice centrale pentru organizarea, monitorizarea și raportarea activității platformelor consultative permanente ale autorităților

2.7.10. Instituirea și asigurarea activității unui mecanism permanent de dialog între autoritățile publice centrale privind funcționarea platformelor consultative permanente

2.7.11. Elaborarea ghidului de asigurare a funcționalității platformelor consultative permanente ale autorităților centrale

2.7.12. Stabilirea indicatorilor de funcționare a platformelor consultative permanente ale autorităților publice centrale și monitorizarea eficienței activității acestora

2.7.13. Ateliere de lucru cu autoritățile publice locale privind transparența decizională și implicarea cetățenilor în procesul de luare a deciziilor la nivel local

Angajamentul nr. 3: Digitalizarea serviciilor corecționale și adoptarea deciziilor fundamentate în baza datelor și analizelor

3.7.1. Cartografierea registrelor, identificarea celor care trebuie abrogate cu informație care se dublează

3.7.2. Cartografierea proceselor în Administrația Națională a Penitenciarelor și INP, prioritizarea celor care pot fi automatizate

3.7.3. Definirea indicatorilor de rezultat pentru evaluarea performanțelor în penitenciare și probațiune

3.7.4. Definirea informației ce trebuie să fie interoperabilă cu poliția, procuratura, instanțele

3.7.5. *Conceptualizarea unui mecanism de raportare automatizată către procuratură a cazurilor de violență, leziuni, tentative de suicid, cazuri de decese și suicid*

3.7.6. *Evaluarea proceselor de lucru în probațiune și elaborarea unui raport de analiză business*

Angajamentul nr. 4: Transparentizarea mecanismului de raportare și evaluare privind implementarea Convenției Națiunilor Unite împotriva Corupției (UNCAC)

4.7.1. *Semnarea declarației comune (pledoariei de transparență) până la Conferința COSP10*

4.7.2. *Publicarea rapoartelor de țară*

4.7.3. *Publicarea/actualizarea informației despre instituția coordonatoare a evaluării implementării UNCAC*

4.7.4. *Coordonarea proiectelor rapoartelor de autoevaluare cu societatea civilă*

4.7.5. *Publicarea rapoartelor alternative de evaluare*

4.7.6. *Încurajarea participării societății civile la toate etapele procesului de evaluare a implementării UNCAC*

Angajamentul nr. 5: Organizații ale Societății Civile reziliente + Bugetare Responsabilă = Implementare accelerată a Agendei de Asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova

5.7.2. *Realizarea evenimentelor de vizibilitate și advocacy privind monitorizarea bugetului la nivel local și central*

5.7.5. *Lansarea și desfășurarea unei campanii de vizibilitate și informare în rândul OSC-urilor cu privire la importanța angajamentului civic în promovarea Acordului de Asociere și agendei de europenizare*

5.7.6. *Desfășurarea unei campanii de advocacy la nivel național și european, cu scopul de a informa publicul național și internațional despre progresul în realizarea reformelor de pe agenda de europenizare*

5.7.7. *Elaborarea rapoartelor independente de monitorizare a cheltuielilor bugetare*

Angajamentul nr. 6: Asigurarea accesului la date deschise privind întreg ciclul unei achiziții publice, de la planificare la etapa de executare a contractului

6.7.1. *Asigurarea accesului public la date deschise privind achizițiile de valoare mică și includerea acestora în statisticile oficiale privind achizițiile*

6.7.2. *Organizarea unor sesiuni de instruire pentru specialiștii în achiziții și membrii grupurilor de lucru din cadrul autorităților contractante privind necesitatea asigurării accesului deschis la datele privind achizițiile, publicarea și raportarea datelor privind achizițiile desfășurate și contractele executate*

Alte detalii privind progresele de implementare a acțiunilor menționate, precum și acțiunile ce urmează a fi realizate în perioada următoare sunt prezentate în [Raportul intermediar de autoevaluare a implementării Planului de acțiuni pentru guvernare deschisă 2023-2025](#), publicat pe site-ul Cămarilor de Stat la compartimentul Guvernare Deschisă.

II. Experiența altor state privind implicarea actorilor guvernamentali și neguvernamentali în activitatea Parteneriatului pentru Guvernare Deschisă

Dna Shreya Basu a prezentat experiența membrilor OGP (Open Government Partnership) în dezvoltarea cadrului național de acțiune în domeniu, realizat în diferite formate:

- Planuri integrate de acțiune, care oferă o abordare unitară pentru a spori ambiția și implementarea angajamentelor de guvernare deschisă.

- Planuri de acțiune parlamentare, co-create separat de către parlamente în cazul în care integrarea în procesul național nu este posibilă sau dacă este dorită o abordare suplimentară parlamentară.
- Participarea altor sectoare independente prin dezvoltarea unui cadru pentru implicarea puterii judecătorești și altor organe autonome.

Cu referință la modelele de angajare parlamentară au fost menționate următoarele practici:

- Participarea în procesul național.
- Planuri de acțiune independente.
- Exemple notabile: Estonia, Kenya, Armenia, Spania, Indonezia, Maroc.

Pentru participarea pe verticală a autorităților, experiența colaborării național-locale pornește de la stabilirea obiectivelor standardizate, coordonate și inovative. Autoritățile locale sunt invitate să contribuie la planuri naționale, fie să-și extindă angajamentelor OGP locale dincolo de planurile naționale de acțiuni.

De asemenea au fost relatate informații despre competiția **Open Gov Challenge**. În septembrie 2023, Comitetul Director al OGP, în cadrul Summit-ului Global al Parteneriatului, a anunțat această competiție cu o durată de 5 ani. Țările și autoritățile locale membre sunt încurajate astfel să consolideze reformele în 10 domenii de guvernare deschisă orientate spre fortificarea democrației: acces la informație, anticorupție, spațiu civic, climă și mediu, guvernare digitală, transparență fiscală, egalitate de gen și incluziune, justiție, libertatea mass-media și participare publică.

Un domeniu de interes aparte pentru membrii OGP, inclusiv Republica Moldova este **participarea civică la procesele decizionale și administrative**. Au fost aduse mai multe exemple de inovații în implicarea comunităților: dialoguri naționale (ex.: Finlanda, Italia, Macedonia de Nord); activități creative (ex.: artă stradală în Armenia, muzică în Senegal); participare diaspora (ex.: Sierra Leone); exemple de co-creare: Olanda, Franța, Filipine.

Pentru menținerea spiritului de participare, OGP atrage atenție deosebită calității **încheierii procesului de consultare publică** prin asigurarea de asigurarea răspunsurilor eficiente la recomandările comunităților implicate.

III. Propuneri de completare/actualizare a Planului de acțiuni pentru guvernare deschisă 2023-2025

Dna Ana Calinici a informat participanții la ședință despre intenția de modificare a Planului actual pentru guvernare deschisă. În acest sens, la data de 7 decembrie, pe portalul particip.gov.md a fost plasat [anunțul de inițiere](#).

Pentru Angajamentele nr. 1 și nr. 2, Cancelaria de Stat, în calitate de autoritate implementatoare, propune actualizarea unor termene de implementare (*Anexa nr.1*), reieșind din tendințele de implementare

De asemenea, se propune suplinirea Angajamentului nr. 1, la inițiativa Agenției de Guvernare Electronică, cu următoarea acțiune: Dezvoltarea Platformei e-Democrație (modulul e-Petiții) care va include instrumente digitale necesare pentru procesarea cererilor de acces la informații de interes public, vizualizarea trasabilității acestora, generarea de date statistice dezagregate privind examinarea cererilor de către furnizorii de informații asigurând astfel o mai bună monitorizare a respectării cerințelor legale.

Pentru următorul Plan de acțiuni se va examina posibilitatea de includere și a autorităților din alte puteri ale statului – legislativă și judiciară. Subiectul Guvernării deschise urmează a fi discutat și în cadrul Conferinței anuale a Parlamentului cu societatea civilă, care se va desfășura la 17 decembrie 2024.

Dna Irina Buzu, consilier în Cabinetul Ministrului Dezvoltării Economice și Digitalizării, a prezentat propunerea de completare a Planului cu un nou angajament în domeniul Date deschise - Consolidarea transparenței și responsabilității administrației publice prin extinderea inițiativei de date deschise și facilitarea utilizării acestora (*Anexa nr. 2*).

Dna Ana Luca, Secretar general adjunct al Ministerului Finanțelor a propus completarea Angajamentului nr. 6 Achiziții publice deschise cu o acțiune ce vizează aprobarea Conceptului de re-engineering pentru sistemul electronic de achiziții din perspectiva integrării și interoperabilității acestuia la nivel național și european. (*Anexa nr.3*).

Dl Andrei Lutenco, Centrul de Politici și Reforme a prezentat propunerile de modificare/completare a angajamentelor nr. 1 și nr. 2, înaintate inclusiv prin portalul particip.gov.md (*Anexa nr. 4*).

Dna Ianina Spinei, Transparency International, a propus preluarea în Planul actual de acțiuni a subiectelor restante din Planurile anterioare, precum (i) instituirea mecanismului de evidență a performanțelor autorităților publice, sau (ii) lansarea portalului e-petiții. Totodată a fost reiterată necesitatea valabilității șablonului-tip de site al autorității publice, elaborat de I.P.STISC, pentru autoritățile publice locale. Alte propuneri au fost transmise în scris (*Anexa nr. 5*).

Dna Shreya Basu a punctat că implementarea acțiunilor restante din planurile anterioare poate avea loc, nefiind necesară preluarea acestora în Planul actual, iar la raportarea către Mecanismul Independent de Raportare se vor menționa și rezultatele pe acțiunile date.

Dna Natalia Slepuhina, AO Primăria Mea, a menționat importanța definitivării șablonului-tip de site al autorității publice, în contextul în care mai multe APL de nivel I au manifestat interes de preluare a acestuia pentru paginile oficiale web ale autorităților sale, iar pentru a fi realizată această activitate, urmează a fi evaluate costurile și bugetate mijloacele financiare necesare.

IV. Decizii

În urma ședinței Comitetului de coordonare pentru guvernare deschisă, s-a decis:

1. Modificarea Planului de acțiuni pentru guvernare deschisă 2023-2025.
2. Propunerile parvenite de la autoritățile publice și de la societatea civilă, atât în ședința deschisă a Comitetului, cât și în procesul de consultare prealabilă lansat pe portalul particip.gov.md, vor fi examinate în următoarea ședință a Comitetului ce se va desfășura în următoarele săptămâni.
3. Părțile interesate vor fi informate despre rezultatele examinării propunerilor, inclusiv prin intermediul paginii web a Cancelariei de Stat și al portalului particip.gov.md.

Copreședinte a Comitetului,
Secretar de Stat al Guvernului

Ana CALINICI

Copreședinte al Comitetului,
Coordonator proiect, IDIS „Viitorul”

Diana ENACHI

Secretar al Comitetului,
Direcția drepturile omului și
cooperarea cu societatea civilă

Natalia POSTICĂ

Propuneri de modificare a Planului de acțiuni pentru Guvernare Deschisă 2023-2025

Autor: Cancelaria de Stat

1. Angajamentul 1: Acces la informații:

- **1.7.5** Desfășurarea evenimentului public dedicat intrării în vigoare a Legii nr. 148/2023 și diseminarea informației privind accesarea Manualului de aplicare a Legii – se propune **reformularea acțiunii** în „Diseminarea versiunii editate a Manualului de aplicare a Legii nr. 148/2023, precum și a informației de accesare a versiunii electronice a acestuia”. De asemenea se propune **modificarea indicatorilor de evaluare a implementării acțiunii** în: Nr. furnizorilor asigurați cu suport metodologic de aplicare a Legii, în format editat și electronic.
Argumentare: Inițial a fost planificat evenimentul de desfășurare a evenimentului public dedicat intrării în vigoare a Legii nr. 148/2023 în cadrul căruia să fie prezentat Manualul de aplicare a Legii. Ținând cont de faptul că Manualul a fost finalizat mai târziu decât planificat, desfășurarea evenimentului a devenit irelevantă.
- **1.7.6.** Instruirea funcționarilor responsabili de asigurarea accesului la informații din cadrul autorităților centrale și locale privind aplicarea noilor norme de acces la informații de interes public – se propune **extinderea termenului acțiunii și pentru anul 2025**
Argumentare: această acțiune, în fapt, este cu un caracter permanent, fiind necesară instruirea continuă a angajaților, inclusiv a celor noi, ai furnizorilor de informații de interes public în aplicarea corectă a prevederilor Legii nr. 148/2023 cu privire la accesul la informațiile de interes public.
- **1.7.7** Actualizarea cursului de instruire online a funcționarilor publici cu subiectul „Asigurarea accesului la informații de interes public” (ajustat la prevederile noii legi) și plasarea acestuia pe platforma MLearn – se propune **completarea acțiunii cu platforma LearnIn**. Totodată, se consideră relevantă **majorarea indicatorului: Minimum 500 funcționari instruiți online anual**.
Argumentare: Urmare implementării acestei acțiuni a fost constatată necesitatea extinderii accesului la instruirile online pe diferite platforme de instruire. De asemenea se consideră relevant și majorarea indicatorului, propunerea fiind susținută atât de interesul față de acest curs și de statisticile pe care le avem la accesarea cursului pe parcursul anului 2024.
- **1.7.10** Se propune **completarea Angajamentului cu o acțiune nouă:** „Dezvoltarea Platformei e-Democrație (modulul e-Petiții) care va include instrumente digitale necesare pentru procesarea cererilor de acces la informații de interes public, vizualizarea trasabilității acestora, generarea de date statistice dezagregate privind examinarea cererilor de către furnizorii de informații asigurând astfel o mai bună monitorizare a respectării cerințelor legale)”. Autoritățile responsabile: Agenția Guvernare Electronică și Cancelaria de Stat. Termen de realizare 2024-2025. Indicator de monitorizare: Modul funcțional, Datele necesare Raportului anual generate.
Argumentare: Reieșind din: (i) rezultatele acțiunii 1.7.9; (ii) numărul mare al furnizorilor de informații stabiliți prin Legea nr. 148/2023; (iii) necesitatea asigurării trasabilității examinării cererilor de acces la informații de interes public, precum și a acurateței datelor statistice necesare elaborării Raportului anual privind examinarea cererilor de acces la informații, se consideră necesară setarea opțiunii digitale de evidență a cererilor date. Modalitatea practică de dezvoltare a acestei opțiuni a fost identificată în dezvoltarea unui modul dedicat pe platforma de democrație participativă e-Democrație, Conceptul căreia a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 564/2023.
Identificarea unei soluții digitale a procesului de recepționare, examinare și monitorizare a cererilor de acces la informații a fost recomandată și de către Mecanismul Independent de Raportare al OGP.

- **1.7.11.** Campanie de sensibilizare, la nivel local, pentru cetățeni, de informare despre drepturile lor privind accesul la informații, responsabilitățile și importanța implicării active la nivel local – se propune **a fi reformulată după cum urmează:** „1.7.12 Activități de informare a cetățenilor privind dreptul de acces la informații de interes public.” Autorități responsabile: Cancelaria de Stat, Congresul Autorităților Locale din Moldova, Organizații ale societății civile, Parteneri de dezvoltare. Perioada de realizare: 2024-2025. Indicatorii de monitorizare: Numărul de activități; Numărul de participanți.
Argumentare: Se consideră oportun de a nu limita activitățile de informare a populației generale privind drepturile de acces la informații doar în cadrul unei campanii, realizate de către câțiva actori, dar de a diversifica formatul, canalele de informare și entitățile implicate în realizarea acestor acțiuni.

2. Angajamentul 2: Transparența în proces decizional:

- **2.7.2.** Evaluarea eficienței soluțiilor digitale existente, a instrumentelor, mecanismelor și a platformelor de consultare publică – se propune **formularea mai laconică și exactă a acțiunii**, în următoarea redacție „2.7.2. Evaluarea eficienței portalului de consultare publică particip.gov.md”.
- **2.7.3.** Consultarea cu organizațiile societății civile a rezultatelor studiilor și a recomandărilor – se propune **concretizarea și completarea indicatorilor de monitorizare** „Nr. consultărilor desfășurate; Nr. de participanți la consultări, dezagregat: din autorități publice de diferit nivel; din organizații ale societății civile”.
Argumentare: Consultarea cu OSC a rezultatelor studiilor include atât activități de consultare primară a constatărilor și recomandărilor studiilor, în ședințe cu diverse grupuri implicate în procesul decizional, cât și prezentarea propriu-zisă a rezultatelor finale ale studiilor, iar numărul consultărilor desfășurate și a participanților la acestea reflectă nivelul de corespundere a rezultatelor studiilor necesităților părților interesate.
- **2.7.4.** Modificarea cadrului normativ existent privind transparența în procesul decizional, urmare a evaluărilor efectuate – se propune **inclusiunea la autoritățile responsabile a Ministerului Justiției**. De asemenea la indicatorul de monitorizare se va expune în redacția ”Act normativ aprobat de Guvern”.
Argumentare: Dacă inițierea modificărilor legislative poate fi asumată de orice autoritate publică centrală, elaborarea (în baza propunerilor autorității-autor) și promovarea proiectului de modificare a Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și a cadrului conex, ține de competența Ministerului Justiției. La indicatorul de monitorizare, în marja Planului de acțiuni pentru Guvernare Deschisă 2023-2025, aprobat prin act normativ guvernamental, este logică asumarea unui indicator ce ține de competența Guvernului.
- **2.7.5.** Activități de promovare și sporire a atractivității și nivelului de utilizare de către autoritățile publice centrale, locale și societatea civilă a platformei on-line de consultare publică particip.gov.md – se propune **decalarea termenului de implementare pentru anul 2025**.
Argumentare: Activitățile relevante acțiunii date vor fi inițiate după finalizarea evaluării platformei, în paralel cu realizarea acțiunii nr. 2.7.7 „Dezvoltarea funcționalului platformei online de consultare publică particip.gov.md, conform necesităților identificate”.
- **2.7.6.** Consultarea cu organizațiile societății civile a opțiunilor și propunerilor de perfecționare a platformei online de consultare publică particip.gov.md – se propune **decalarea termenului de implementare a acțiunii pentru anul 2025**, atunci când vor fi desfășurate activitățile de dezvoltare a funcționalului portalului particip.gov.md. De asemenea, în cadrul prezentei acțiuni se propune **crearea unui grup de lucru mixt dintre autoritățile publice centrale și locale și OSC pentru consultare**, a soluțiilor propuse pentru fiecare etapă de dezvoltare a portalului. La **indicatori de monitorizare**, se propune Crearea unui mixt grup de consultare și setarea Numărului de ședințe de consultare desfășurate.

Argumentare: Dezvoltarea portalului a fost acceptată pentru finanțare din bugetul de stat în anul 2025 (Cadrul bugetar pentru termen mediu). Pentru a asigura corespunderea perfecționării portalului la necesitățile tuturor utilizatorilor: (i) autorități publice centrale; (ii) autorități publice locale de nivel I și de nivel II; (iii) societății civile – organizate, inițiativelor civice și cetățenilor.

În argumentarea acestei modificări vine și practica pozitivă a activității grupului de lucru ad-hoc, organizat pe platforma Comitetului de coordonare pentru Guvernare Deschisă, care este implicat activ în dezvoltarea modulului de Acces la informații pe platforma e-Democrație.

- **2.7.7.** Dezvoltarea funcționalului platformei on-line de consultare publică particip.gov.md, conform necesităților identificate (asigurarea integrării tuturor etapelor de legiferare a actelor, precum și a aspectelor specifice asigurării transparenței, consultării și monitorizării activității platformei) – se propune extinderea termenului de implementare pentru anul 2025.

Argumentare: Din considerentele planificării bugetare a mijloacelor financiare în bugetul de stat pentru dezvoltarea portalului particip.gov.md pentru anul 2025, se consideră oportun de a decala termenul de implementare a acțiunii pentru anul respectiv.

- **2.7.9.** Ateliere de lucru cu persoanele desemnate în cadrul autorităților publice centrale pentru organizarea, monitorizarea și raportarea activității platformelor consultative permanente ale autorităților – se propune **prelungirea termenului de implementare a acțiunii și pentru anul 2025.**

Argumentare: Reieșind din dinamica și interesul crescut al autorităților publice centrale pentru asigurarea respectării standardelor de transparență și participare în procesul decizional, se consideră oportun de a implementa prezenta acțiune și pe parcursul anului 2025. De asemenea se consideră oportună cooperarea cu NDI (National Democratic Institute) în dezvoltarea capacităților autorităților publice centrale în aplicarea practică a tehnicilor de transparență, participare și asigurare a funcționalității platformelor consultative permanente. Totodată menționăm aici și recomandarea MIR (Mecanismului Independent de Raportare al OGP) : Asigurarea eficacității practice a platformelor consultative permanente.

- **2.7.14.** Instruirea funcționarilor din cadrul autorităților publice locale privind guvernarea deschisă – se propune **a fi reformulată** în „Elaborarea și diseminarea cursului online privind guvernarea deschisă. Plasarea acestuia pe platforma MLearn și platforma online de instruire a CALM”.

Autorități de implementare: Cancelaria de Stat, CALM, Parteneri de dezvoltare.

Indicatori de monitorizare: Minim 200 de funcționari instruiți.

Argumentare: În primul rând se consideră oportun de a extinde această acțiune pentru funcționarii din autoritățile centrale și locale. Reieșind din practica de instruire pentru funcționarii din autoritățile publice locale, se consideră relevant de a asigura accesul la instruire preponderent în format online. Diseminarea informației despre accesarea cursului urmează a fi diseminată de către Cancelaria de Stat, pentru autoritățile publice centrale și de către CALM, pentru autoritățile publice locale de nivel I și II.

**Propuneri de modificare a Planului de acțiuni pentru
Guvernare Deschisă 2023-2025**

Autor: Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

Angajamentul 7: Date deschise

Domeniul angajamentului: Date deschise		
Denumirea angajamentului: Consolidarea transparenței și responsabilității administrației publice prin extinderea inițiativei de date deschise și facilitarea utilizării acestora.		
Durata angajamentului: 2025		
Instituția responsabilă:		Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (MDED)
Parteneri	Autorități publice	Agenția de Guvernare Electronică (AGE)
	Societate civilă	
Descrierea problemei		Republica Moldova se confruntă cu un cadru normativ insuficient dezvoltat în domeniul datelor deschise și guvernării datelor, ceea ce limitează transparența și responsabilitatea administrației publice. În absența unui cadru legal armonizat cu standardele europene, există dificultăți în reutilizarea informațiilor din sectorul public, accesibilitatea datelor dinamice și valorificarea seturilor de date cu valoare ridicată. Această situație împiedică utilizarea eficientă a datelor pentru inovare, cercetare și dezvoltarea serviciilor publice digitale, reducând astfel impactul potențial al datelor deschise asupra transformării digitale a țării.
Descrierea angajamentului: Angajamentul presupune elaborarea și aprobarea cadrului normativ cu privire la datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public (ancorat în Programul privind implementarea Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2025-2027, Ob. General IV. Instituirea unui stat digital eficient, inteligent și transparent)		
a) ce presupune angajamentul		Transpunerea: - <i>Directivei (UE) 2019/1024 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public (reformare).</i> Directiva (UE) 2019/1024 reprezintă o actualizare semnificativă a cadrului legal european în acest domeniu, înlocuind și abrogând Directiva 2003/98/CE privind reutilizarea informațiilor din sectorul public. Această nouă directivă extinde sfera de aplicare, incluzând explicit conceptul de „date deschise” și introducând noțiuni noi precum „seturi de date cu valoare ridicată”, „date dinamice” și „date de cercetare”. Directiva pune accent pe accesibilitatea și prelucrabilitatea automată a datelor, promovând utilizarea formatelor deschise și a API-urilor. Un aspect cheie este obligația de a pune la dispoziție gratuit seturile de date cu valoare ridicată și de a asigura accesul imediat la datele dinamice și în timp real. - <i>Regulamentului (UE) 2022/868 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 mai 2022 privind guvernanța datelor la nivel european și de modificare a Regulamentului (UE) 2018/1724 (Regulamentul privind guvernanța datelor).</i> Proiectul are ca scop facilitarea reutilizării datelor publice

	care sunt protejate de drepturi speciale (de exemplu, date personale sau date protejate de secrete comerciale). DGA introduce noi mecanisme de guvernare a datelor și promovează încrederea în schimbul de date între entități, încurajând altruismul în domeniul datelor pentru beneficii publice. Astfel, acest regulament se concentrează în special pe sectorul public și pe crearea unui cadru sigur pentru reutilizarea datelor guvernamentale.		
b) care sunt rezultatele urmărite	Alinierea cadrului normativ național în vederea armonizării acestuia cu standardele UE cu privire la publicarea și reutilizarea seturilor de date și guvernării datelor.		
c) obiectivul major	Definirea și elaborarea cadrului național de reglementare în domeniul datelor deschise și guvernării datelor.		
Activități măsurabile	Responsabil AP/Partener	Termen de realizare	Indicator
1. Aprobarea proiectului de Lege cu privire la datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public	MDED, AGE	Septembrie 2025	Proiect de lege aprobat.
2. Aprobarea proiectului de Lege privind guvernarea datelor (DGA)	MDED, AGE	Decembrie 2025	Proiect de lege aprobat.
Alte informații relevante			
Bugetul angajamentului, pe surse de finanțare identificate	Activitatea 1 - 75900, 00 MDL (Subprogramul 1504) Activitatea 2 - 75900, 00 MDL (Subprogramul 1504)		

**Propuneri de modificare a Planului de acțiuni pentru
Guvernare Deschisă 2023-2025
Autor: Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării**

Angajamentul 6: Achiziții publice deschise

Angajamentul 6. Asigurarea accesului la date deschise privind întreg ciclul unei achiziții publice, de la planificare la etapa de executare a contractului			
6.7. Activități	Responsabili autorități publice/parteneri	Durata acțiunii	Indicator
6.7.3 Aprobarea Conceptului de re-engineering pentru sistemul electronic de achiziții din perspectiva integrării și interoperabilității acestuia la nivel național și european	Ministerul Finanțelor, Agenția Achiziții Publice	2025	Hotărâre de Guvern aprobată

**Propuneri de modificare a Planului de acțiuni pentru
Guvernare Deschisă 2023-2025**

Autor: Centrul de Politici și Reforme

Angajamentul 1. Pregătirea și monitorizarea implementării Legii nr. 148/2023 cu privire la accesul la informații de interes public (în vigoare din ianuarie 2024)

Propunem completarea planului cu următoarele puncte¹, după cum urmează:

Activități	Responsabili Autoritățile Publice/parteneri	Durata Acțiunii	Indicatori
Elaborarea și prezentarea ghidului practic privind Transparența Proactivă care să conțină Capitolul II din Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public	Cancelaria de Stat, Centrul de Politici și Reforme	2025	Ghid publicat și prezentat/ distribuit

Ghidul va servi drept instrument practic și ușor de utilizat care să ajute și să îndrume furnizorii de informații, vizați în capitolul II al Legii nr. 148, în îndeplinire și este în proces de elaborare în colaborare dintre Centrul de Politici și Reforme și Cancelaria de Stat.

Formalizarea și operaționalizarea Grupului de lucru ad-hoc privind accesul la informații de interes public	Cancelaria de Stat	2025	Cel puțin 4 ședințe în anul 2025
--	--------------------	------	---

Grupul de lucru *ad-hoc* a fost creat în 2024 și a avut trei întruniri până acum. Credem că acesta poate fi formalizat printr-un act oficial pentru a asigura durabilitatea acestuia în viitor. Grupul poate servi drept mecanism de coordonare a activităților de implementare a Legii nr. 148, dar și pentru monitorizarea implementării acesteia (inclusiv în elaborarea Raportului de monitorizare a implementării legii pentru 2024).

Evaluarea implementării Legii nr. 148 în anul 2024	Cancelaria de Stat, Grupul de lucru ad-hoc	2025	Raport publicat
--	---	------	-----------------

Evaluarea nu se va rezuma la totalurile statistice privind cererile de informații, așa cum prevede articolul 34 al Legii nr. 148 și pct. 1.7.10 din Planul de Guvernare Deschisă (versiunea actuală).

¹ Propunerile se bazează pe documentul *Accesul la informație în Republica Moldova: Recomandările societății civile pentru implementarea Legii nr. 148 din 9.06.2023 privind accesul la informațiile de interes public* <https://cpr.md/wp-content/uploads/2024/09/Recomand%C4%83ri-implementare-Legea-148.pdf>

Pe lângă colectarea rapoartelor statistice, instituția responsabilă de domeniul accesului la informații ar trebui să poată analiza practici instituționale și probleme sistemice, să facă verificări ad-hoc, interviuri cu solicitanții și furnizorii de informații, etc.

Pentru primul an de implementare, se propune elaborarea unui raport care să meargă dincolo de datele statistice din rapoartele privind solicitările primite de diferite instituții. Elaborarea raportului va include indicatori calitativi și va avea o abordare participativă (care să includă și feedbackul de la titularii dreptului la informație - cetățeni, mass-media, OSC). Raportul va include un capitol cu recomandări de îmbunătățire.

Elaborarea propunerilor de îmbunătățire a Legii nr. 148, în baza raportului de evaluare	Cancelaria de Stat, Grupul de lucru ad-hoc	2025	Propunere de modificare elaborate
<i>Alternativ:</i> Analiza de evaluare <i>ex-post</i> a Legii nr. 148 de către Parlament cu scopul identificării modificărilor legislative necesare	Parlamentul Republicii Moldova	2025	Analiza de evaluare desfășurată

La etapa de definitivare a proiectului de lege privind accesul la informațiile de interes public, Comisia juridică numiri și imunități a exprimat intenția de a efectua o analiză *ex-post* a legii, în primii ani de implementare pentru a identifica lacunelor și propunerea modificărilor și completărilor necesare. Dat fiind faptul că nu este clar dacă includerea de angajamente pentru Parlamentul Republicii Moldova în Planului de acțiuni pentru Guvernare Deschisă e posibilă, alternativ sugerăm o elaborarea propunerilor de îmbunătățire a Legii nr. 148, în baza raportului de evaluare privind implementarea legii.

Elaborarea / adaptarea modelului-tip (șablon) și stilului grafic (design) ale paginilor web oficiale ale APL și identificarea oportunităților de asistență tehnică pentru furnizorii de informații, în special pentru APL-uri.	Cancelaria de Stat, Grupul de lucru ad-hoc STISC	2025	Șablon al paginilor web pentru APL elaborat Propuneri pentru susținerea APL în implementarea capitolului II din Legea 148
--	--	------	--

Autorităților publice locale le lipsesc resursele – financiare, tehnice și tehnologice, de personal și capacități – pentru implementarea legii, mai ales în partea ce ține de transparența proactivă. Aceste necesități țin mai ales de crearea, actualizarea și mentenanța site-urilor web (uneori

acestea lipsesc, alteori conțin informații neactualizate sau lipsesc persoane responsabile de acestea).

Coordonarea planurilor de instruire coordonate a reprezentanților furnizorilor	Cancelaria de Stat, Grupul de lucru ad-	2025	Raport publicat
--	--	------	-----------------

de informații	hoc		
---------------	-----	--	--

Mai multe măsuri privind capacitatea administrațiilor în domeniul accesului la informație se regăsesc în Planul de acțiuni pentru guvernare deschisă pe anii 2023-2025, inclusiv elaborarea manualului de aplicare a legii, instruirea a 80 de funcționari responsabili de asigurarea accesului la informații din cadrul autorităților centrale și locale și actualizarea cursului online oferit de Institutul de Administrare Publică.

Mai multe instituții de stat, donatori, organizații ale societății civile, inclusiv CPR, contribuie cu instruirii ale funcționarilor din administrațiile centrale și locale. Considerăm că este necesară coordonarea eforturilor de capacitate de către actorii care întreprind aceste eforturi, atât în ceea ce privește acoperirea diferitor furnizori de informații, cât și ce ține de conținutul programelor de instruire.

Grupul de lucru ad-hoc privind implementarea Legii 148 poate să servească ca platformă pentru coordonarea dintre actorii care întreprind acțiuni de consolidare a capacităților furnizorilor de informații în domeniul accesului la informații. Această coordonare va avea loc atât în ceea ce privește conținutul instruirilor (informarea reciprocă despre program, module și metodologie), cât și acoperirea instituțională și geografică.

Elaborarea un program de instruire privind implementarea Legii nr. 148 în cadrul Institutului de Administrare Publică și includerea acestuia în Planul de formare și dezvoltare profesională a personalului din autoritățile publice pentru anul 2025	Cancelaria de Stat, Institutul de Administrare Publică	2025	Curs elaborat, inclus în Planul de formare
---	---	------	--

Instruirile privind accesul la informațiile publice trebuie instituționalizate, prin dezvoltarea unui modul de instruire specializat disponibil tuturor funcționarilor.

La moment, catalogul cursurilor oferite de Institutul de Administrare Publică conține un curs online, de 24 ore, la subiect, însă nu există date despre cât de utilizat este acesta. Totodată, nici accesul la informație și nici transparența în procesul decizional nu se numără printre prioritățile de instruire stabilite de Guvern prin Planul de formare și dezvoltare profesională a personalului din autoritățile publice pentru anul 2024. Pentru asigurarea implementării legii, la etapa incipientă, este important ca instruirile calitative în domeniul accesului la informații să fie sistemice și să fie prioritizate. Ar trebui dezvoltate formate de instruire accesibile, cu conținut aliniat standardelor naționale și internaționale, dar și axat pe experiența practică a furnizorilor de informații.

Se propune ca, pe lângă cursul on-line privind accesul la informație, să fie elaborat un program de instruire în cadrul Institutului de Administrare Publică, care să fie inclus în Planul de formare și dezvoltare profesională a personalului din autoritățile publice pentru anul 2025.

Elaborarea regulamentului-tip și procedurilor standard de procesare a cererilor de informație	Cancelaria de Stat, Grupul de lucru ad-hoc Centrul de Politici	2025	Regulament elaborat și aprobat
---	--	------	--------------------------------

	și Reforme		
--	------------	--	--

Se propune a fi elaborate și promovate ghiduri practice, regulamente-tip și/sau proceduri standard de procesare a cererilor de informație și de publicare proactivă a informație. Vor fi promovate bune practici de implementare a legii la nivel instituțional, inclusiv desemnarea persoanelor responsabile de accesul la informație și adoptarea regulamentelor interne și ghidurilor, care să descrie rolurile și procesele în publicarea proactivă a informației și oferirea informației la cerere.

Regulamentul ar trebui să asigure câteva elemente esențiale în procesul de soluționare a cererilor de acces la informație:

- Distribuirea rolurilor: primirea cererii, verificarea condițiilor de formă, căutarea și prelucrarea informației, analiza excepțiilor, comunicarea răspunsului.
- Comunicare cu solicitanții la toate etapele - despre recepționarea cererii, termenii probabili de răspuns, clarificarea cererii, etc.
- Procedura de înregistrare a documentelor/informațiilor.
- Procedura de contestare a deciziilor

Propunem modificarea pct. 1.7.11 după cum urmează

Promovarea prevederilor legii în rândul diferitor categorii de populație, prin campanii de informare, ghiduri de accesare a informației, instrumente online de depunere a cererilor de informație de interes public, instruiți - accesibile și ajustate la diferite grupuri țintă.	Cancelaria de Stat OSC-uri APC și APL	2025	Nr. site-urilor APL și APC care facilitează depunerea cererilor de informații Nr de cereri de informații depuse de cetățeni
--	---	------	--

Legea și mecanismele prevăzute de aceasta pentru realizarea dreptului la informare își atinge scopul doar atunci când este utilizată de titularii de drepturi (cetățeni și non-cetățeni, asociații etc.). În acest scop sunt necesare eforturi de informare și facilitare a accesului la informație pentru diferite grupuri ale populației.

Angajamentul 2. Perfecționarea mecanismelor de asigurare a transparenței, participării și consultării societății civile în procesul decizional

Propunem modificarea punctului 2.7.3 sau completarea planului cu un nou punct cu următorul conținut:

Desfășurarea dialogului de politici privind participarea publică, cu includerea organizațiilor și inițiativelor locale, celor sectoriale și celor care reprezintă grupurile minoritare, vulnerabile și/sau	Cancelaria de stat, Centrul de Politici și Reforme (proiectul INSPIRED	2024-2025	Analiză de politici; Foaie de parcurs de
--	--	-----------	---

marginalizate.	Moldova, finanțat de UE)		reformare Numărul și profilul participanților la dialog
----------------	--------------------------	--	--

Elaborarea noilor politici în domeniul participării publice trebuie să fie un proces participativ care să implice și să țină cont de opțiunile și experiențele diferitor actori care utilizează aceste politici, inclusiv a grupurilor subreprezentate, minoritare sau marginalizate.

Dialogul de politici presupune o abordare incluzivă prin care opțiunile de politici sunt formulate „de sus în jos” cu participarea organizațiilor, inițiativelor și activiștilor de la toate nivelele (național, regional și local), inclusiv a celor care de regulă nu participă în astfel de discuții și a celor care reprezintă grupurile minoritare, subreprezentate sau marginalizate. Un astfel proces de coparticipare trebuie să însoțească toate etapele ciclului de politici - analiza de politici, formularea de priorități și soluții (foaie de parcurs), implementare și monitorizare.

Platforma de dialog va servi și pentru conectarea diverselor inițiative și activități de îmbunătățire a politicilor și instrumentelor de participare democratică în procesele de luare a deciziilor desfășurate de autorități și societatea civilă - analiza Legii privind transparența în procesul decizional, platformele particip.gov.md și e-Democracy, consiliile locale de transparență, etc.

Proiectul INSPIRED Moldova susținut de UE și implementat de European Partnership for Democracy, CPR și Centrul Contact include printre activități desfășurarea unui dialog de politici facilitat în domeniul politicilor de participare publică și ar putea facilita desfășurarea activităților/sesiunilor de dialog la diverse etape.

Revizuirea/ajustarea Regulamentului-tip cu privire la procedurile de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional în corespundere cu bunele practici internaționale	Cancelaria de stat, Centrul de Politici și Reforme	2025	Regulament-tip ajustat
---	--	------	------------------------

Din experiența noastră de cooperare cu APC și APL, modelul de regulament actual nu corespunde necesităților și posibilităților actuale de implicare a societății civile în procesele decizionale. Acesta nu conține o explicație suficientă a principiilor, rolurilor și proceselor pentru o consultare publică eficientă.

Elaborarea și promovarea unui ghid de organizare a unui proces participativ de luare a deciziilor pentru autoritățile publice	Cancelaria de stat, Centrul de Politici și Reforme	2025	Ghid elaborat și publicat
---	--	------	---------------------------

Ghidul va constitui un instrument practic de implementare a cadrului juridico-normativ și a celor mai bune practici (inclusiv celor inspirate din [Recomandarea Comisiei Europene referitoare la promovarea implicării și a participării efective a cetățenilor și a organizațiilor societății civile la procesele de elaborare a politicilor publice](#)) în consultarea populației în procesele de luare a deciziilor.

Delimitarea de responsabilități și setarea unei autorități cu rol de coordonare a datelor deschise (inclusiv prin analiza nevoii unei noi entități responsabile)	MDED Cancelaria de Stat	2025	Instituție responsabilă desemnată
--	----------------------------	------	-----------------------------------

Procesul de deschidere a datelor trebuie să se fundamenteze pe obiectivul de transpunere a Directivei 2019/1024 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public în legislația națională într-o perioadă rezonabilă de timp. Acest lucru presupune o delimitare de competențe între autoritățile care vor gestiona acest proces și inițierea unei ample consultări cu toți actorii ce vor cădea sub auspiciile noii legislații (autoritățile publice, și întreprinderile publice care oferă servicii publice sau unde autoritățile publice dețin majoritatea capitalului sau controlează procesul de decizie, dar includerea și a tuturor datelor care au beneficiat de finanțare publică), dar și cu mediul de business, societatea civilă, mediul academic, etc

Elaborarea normelor de implementare a legislației privind date deschise, îndrumări metodologice și definirea seturilor de date cu valoare înaltă care vor fi publicate inițial în format deschis;	Cancelaria de Stat, MDED	2025	Norme elaborate
---	-----------------------------	------	-----------------

Uniunea Europeană promovează de mai bine de 20 de ani conceptul de reutilizare și deschidere a datelor publice. În 2019, Uniunea Europeană a adoptat Directiva 2019/1024 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public care prevede noi măsuri pentru asigurarea unei (re)utilizări pe scară largă a informațiilor din sectorul public și mai puține bariere în acest proces. Directiva extinde gradul de aplicare a ceea ce consideră date de interes public. Mai mult, impune noi standarde de publicare a datelor și identifică și o serie de date considerate cu valoare ridicată ce vor trebui publicate în formate deschise de statele membre, categoriile mari referindu-se inclusiv la domeniile economic și social, geospațial, mediu, mobilitate sau educație și sănătate.

Consultarea și stabilirea criteriilor și a formatelor de publicare a informației în formate deschise. <i>Alternativ:</i> Elaborarea programelor de capacitate pentru autoritățile publice pentru publicarea informației în formatele deschise, definite în pct.33, alin. 7) din Hotărârea nr. 728 din 26.09.2023 cu privire la site-urile web oficiale ale autorităților și instituțiilor publice și cerințele minime privind profilurile de socializare ale acestora.	Cancelaria de Stat	2025	Program elaborat
--	--------------------	------	------------------

Deși Legea nr. 148/2023 cu privire la accesul la informații de interes public prevede publicarea datelor în formate deschise, la moment, nu există un regulament sau standard unificat de publicare a acestora, care să explice ce sunt datele deschise. Deși problema va fi soluționată odată cu transpunerea mai multor directive UE, de exemplu cea privind Datele Deschise (Open Data Directive), considerăm oportun să fie setate cerințe minime privind datele deschise.

Hotărârea Nr. 728 din 26-09-2023 cu privire la site-urile web oficiale ale autorităților și instituțiilor publice și cerințele minime privind profilurile de socializare ale acestora definitivează formatele deschise în care informația de tip text, date și imagini trebuie publicată pe paginile web. Recomandăm implementarea unui program de capacitate pentru autoritățile publice, pentru a stoca și plasa informație pe paginile web conform noilor cerințe.

Angajamentul 5: Organizații ale Societății Civile reziliente + Bugetare Responsabilă = Implementare accelerată a Agendei de Asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova

Capacitarea autorităților publice privind consultarea bugetelor anuale și elaborarea „bugetelor pentru cetățeni”.	Cancelaria și OSC-uri	2025	Program de instruire elaborat
---	-----------------------	------	-------------------------------

„Bugetul pentru cetățeni” este un buget publicat de autoritățile publice într-un format accesibil, astfel încât să prezinte pe scurt, situația bugetară și prioritățile propuse. Acesta este folosit pentru consultările publice la etapa de inițiere a elaborării bugetului, și ulterior, ajustat atunci când bugetul este aprobat.

Bugetele elaborate de autoritățile publice sunt adesea greu de înțeles de cetățeni. În ciclul de elaborare a bugetului, acesta reprezintă mai mult un buget intern pentru instituție, decât unul pentru locuitori. Conform standardelor organizațiilor internaționale precum OECD sau International Budget Partnership, instituțiile publice publică Bugetele pentru Cetățeni.

Propuneri de modificare a Planului de acțiuni pentru Guvernare Deschisă 2023-2025

Autor: Transparency International - Moldova

- ***Includerea în PAGD a unor acțiuni importante, care au fost prevăzute și abandonate în mai multe planuri anterioare și care au rămas neimplementate.***

- a. Cu titlu de exemplu poate servi una din acțiunile prevăzute în Planul de acțiuni pentru o guvernare deschisă pe anii 2012-2013, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 195/2012 - *Lansarea portalului on-line www.petitii.gov.md*. Se preconiza elaborarea și lansarea portalului www.petitii.gov.md, în cadrul căruia urma să fie posibilă remiterea petițiilor în format electronic către autoritățile publice, cu posibilitatea ca petiționarii să poată vizualiza itinerarul petiției, funcționarul public responsabil de examinarea petiției etc. De asemenea, urma să fie facilitat procesul de generare a raportelor privind examinarea petițiilor, pe care urmează să le întocmească și prezinte/transparentizeze autoritățile publice.

Întrucât în prezent Agenția de Guvernare Electronică lucrează asupra creării Sistemului Informațional Automatizat (SIA) E-Petiții, ar fi oportun de a include activitatea de *Elaborare și lansare a SIA E-Petiții în PAGD 2025* și a o complementa cu:

- evaluarea cadrului normativ, instituțional și tehnic în scopul implementării sistemului de elaborare și lansare a petiționare online;
 - instruirea funcționarilor publici cu privire la Portalul E-Petiții;
 - promovarea avantajelor petiționării electronice între cetățeni;
 - elaborarea și diseminarea unor ghiduri pentru cetățeni care i-ar ghida în utilizarea portalului, dar și în procesul de petiționare;
 - asigurarea publicării pe paginile web ale autorităților publice a rapoartelor anuale privind examinarea petițiilor și primirea persoanelor în audiență.
- b. Ar fi oportună și reluarea uneia din acțiunile prevăzute în Planul de acțiuni pentru o guvernare deschisă pentru anii 2016-2018, aprobat prin HG nr. 1432/2016 – *Asigurarea transparenței datelor privind performanța autorităților publice, eficientizarea procesului de monitorizare și responsabilizare în sectorul public.*

În acest sens, ar fi importantă nu numai elaborarea unor fișe de pontaj, dar și publicarea acestora pe paginile web ale entităților vizate. Mai mult, un imperativ ar fi dezvoltarea unor fișe de pontaj pentru autoritățile anticorupție – Autoritatea Națională de Integritate și Centrul Național Anticorupție.

Dezvoltarea fișelor de pontaj ar trebui să fie precedată de dezvoltarea unui set de indicatori de performanță instituțională, care ar trebui să fie specifici, măsurabili, realizabili, relevanți și determinați în timp.

- ***Consolidarea angajamentului anticorupție și integritate din PAGD 2025***

Consolidarea acestui angajament ar putea fi efectuată prin programarea unor acțiuni specifice, cum ar fi:

- publicarea pe paginile web ale entităților publice a informațiilor privind normele și procedurile de etică și meritocrație aplicabile, inclusiv componența nominală a comisiilor de concurs și a comisiilor de disciplină;
 - elaborarea și publicarea pe paginile web ale entităților publice a unor instrucțiuni clare, destinate publicului, privind procedurile de angajare a răspunderii disciplinare a agenților publici (în special – modul de sesizare a comisiilor de disciplină);
 - elaborarea și publicarea pe paginile web ale entităților publice a unor ghiduri privind avertizările de integritate.
- ***Sporirea transparenței în activitatea întreprinderilor administrate de stat*** – includerea acestei acțiuni ar putea fi însoțită de o serie de subacțiuni, precum sunt:

- prevenirea secretizării abuzive a informațiilor despre activitatea întreprinderilor, inclusiv prin informarea/instruirea conducătorilor și a reprezentanților fondatorilor la tema accesului la informații și dezvăluirii informațiilor;
 - transparentizarea rezultatelor activității Consiliilor de administrație a întreprinderilor, inclusiv prin publicarea dării de seamă privind exercitarea funcțiilor, pe pagina web a întreprinderii;
 - dezvoltarea paginilor web ale întreprinderilor, cu includerea unei rubrici vizibile *Dezvăluirea informației*, care ar cuprinde, cel puțin: statutul, regulamentele interne, raportul anual (complet), raportul de audit în varianta integrală, achizițiile planificate și realizate. În cazul întreprinderilor care nu dispun de pagină web, informațiile pot fi plasate pe paginile web ale fondatorilor;
 - plasarea de către fondatori, pe paginile lor web, a informațiilor obligatorii referitoare la activitatea întreprinderilor administrate;
 - crearea, eventual cu suportul donatorilor, a unui mecanism de colectare și arhivare a datelor despre activitatea întreprinderilor.
- ***Asigurarea accesului la datele din Registrul resurselor și sistemelor informaționale de stat.*** Având în vedere problemele identificate de către Curtea de Conturi în dezvoltarea și utilizarea unor sisteme informaționale automatizate de stat, ar fi necesară asigurarea accesului la datele din Registrul resurselor și sistemelor informaționale de stat, inclusiv:
 - denumirea sistemului și descrierea succintă a acestuia;
 - entitatea care l-a elaborat și utilizatorii;
 - anul dezvoltării/transmiterii spre utilizare;
 - costurile suportate la dezvoltare.
 - ***Asigurarea accesibilității digitale a persoanelor cu dizabilități.*** Un accent aparte în PAGD pentru a. 2025 ar trebui pus pe necesitățile persoanelor cu nevoi speciale/dizabilități. În acest sens, ar trebui planificată analiza necesităților acestor persoane, elaborarea unui modul de instruire adecvat nevoilor lor, dezvoltarea terminologiei necesare în limbajul gesturilor pentru comunicarea cu instituțiile publice și un ghid special pentru aceste persoane. În context ar fi binevenite activitățile:
 - reviziunea cadrului legal în vederea îmbunătățirii accesibilității digitale a resurselor electronice pentru persoanele cu dizabilități;
 - efectuarea unei analize a necesităților în software specializat pentru persoanele cu dizabilități (pentru a putea vizualiza textele la computer sau telefonul mobil).
 - ***Extinderea Guvernării deschise la nivel local,*** în calitate de măsuri/acțiuni ar putea servi:
 - organizarea instruirilor pentru aleșii locali și angajații APL la subiectul guvernării deschise;
 - familiarizarea aleșilor locali cu procesul de elaborare a proiectelor de acte normative, precum și de audiere/consultare a proiectelor elaborate;
 - crearea unei baze de date a inițiativelor de guvernare deschisă/bunelor practici la nivelul APL, organizarea schimbului de experiență;
 - dezvoltarea și actualizarea paginilor web ale APL, în cazul în care acestea nu dispun de ele – plasarea informațiilor pe paginile web ale consiliilor raionale;
 - acordarea asistentei APL în administrarea paginilor web APL cu interfață similară, consistentă.

Ținem să remarcăm că un impuls mobilizator în elaborarea și realizarea PAGD l-ar avea și ***crearea/dezvoltarea unei baze de date care ar include practici de succes în realizarea angajamentelor OGP*** care ar putea contribui la schimbul de experiență a diferitor state membre OGP și preluarea bunelor practici.